

Visie rond verwerven van sociaal gewenst gedrag

I. Anti – pestbeleid

Omdat de ervaring ons leert dat sommige kinderen het nog moeilijk hebben met het opvolgen van onze leefregels, voorzien we ook een concreet actieplan om ongewenst sociaal gedrag te voorkomen en indien nodig ook aan te pakken.

1. We duiden het verschil tussen ‘ruzie, plagen en pesten’ en tussen ‘klikken en melden’.

Wat is plagen?

Plagen is van korte duur, is meestal onschuldig en gebeurt vaak spontaan. Kinderen die elkaar plagen, doen dat vaak om de beurt. Als kinderen aangeven dat het niet leuk meer is, moet het ophouden. In ‘Van Dale’ omschrijft men het als geringe overlast, over iemands fouten schertsen om hem te prikkelen of boos te maken. Zowel volwassenen als kinderen plagen elkaar wel eens.

Wat is ruzie?

Ruzie maken mag, hoe raar dit ook klinkt. Het helpt kinderen om sociale vaardigheden te ontwikkelen. Zowel volwassenen als kinderen maken wel eens ruzie. Dit hoort bij het samenleven. Je kan ruzie maken omdat je ergens niet akkoord mee gaat, omdat je van mening verschilt of omdat je andere interesses hebt. Als je ruzie maakt, zeg je soms dingen die niet zo bedoeld zijn en die harder aankomen dan verwacht. Je hebt meestal onmiddellijk spijt van wat er gezegd is. Daarom is het belangrijk dat er na een ruzie tijd gemaakt wordt om zich te verzoenen of zich te verontschuldigen.

Wat is pesten?

Pesten is met opzet iemand pijn willen doen, iemand uitlachen of uitsluiten, iets vernielen of iemand laten merken dat je hem waardeloos vindt. In ‘Van Dale’ omschrijft men het als kwellen, treiteren,... Pesten begint vaak met kleine, onschuldige plagerijen. De pestkoppen stoppen niet zomaar, het gedrag blijft zich herhalen en het slachtoffer ondergaat dit vaak machteloos.

Voor onze jongste leerlingen blijft het duiden van het verschil tussen plagen en pesten nog erg moeilijk.

Wanneer spreken we van klikken of melden?

Vertellen wat je overkomt doe je niet zomaar. De kans bestaat dat de pestkop revanche neemt of je een klikspaan noemt. Belangrijk daarbij is het kennen van het verschil tussen klikken en melden:

Klikken = je vertelt over een probleem aan de leerkracht omdat je wil dat de andere een straf krijgt.

Melden = je vertelt over een probleem van negatief gedrag aan de leerkracht uit bezorgdheid voor de andere leerling.

2. Preventief werken op school

Wat doen we om pesten te voorkomen?

Bij het **begin van het nieuwe schooljaar** maakt elke leerkracht met de leerlingen *klas- en schoolafspraken*. Een belangrijke afspraak is dat onze school een plaats is waar iedereen erbij hoort en waar pestgedrag niet thuishoort.

Regels die gelden in heel de school:

1. Sluit niemand uit! Speel eerlijk!
2. Word niet boos! Zeg "STOP"
3. Probeer een ruzie uit te praten.
4. Kom je er samen niet uit, ga dan naar de juf of meester.

Deze regels worden duidelijk *uitgehangen in de klas*. Ze worden in elke klas aangevuld met eigen klasafspraken. Dit gebeuren wordt afgerond met een moment waarbij de leerlingen deze school- en klaseigen regels *ondertekenen*. De leerlingen maken ook elk een *bladwijzer* waarop deze regels te vinden zijn.

In september wordt ook het verschil tussen pesten en plagen in elke klas herhaald en besproken. Deze verschillen worden duidelijk *opgehangen* in de klas.

Doorheen het schooljaar worden *liedjes tegen pesten* meermaals gezongen tijdens momenten waarin dit mogelijk is (bv. op een vrij werkmoment). Doorheen het schooljaar is er ook ruimte voor klasgesprekken of 'babbeltjes' rond pesten.

In de loop van het schooljaar worden er verschillende *klas- en schoolactiviteiten* georganiseerd waarbij veel aandacht gaat naar een positieve en goede groepssfeer. We denken hierbij bvb. aan daguitstappen, sportdagen, boerderij- bos- en zeeklassen, klasfeestjes, vriendschapsdagen, ... Maar dit kunnen eveneens projecten zijn waarin bepaalde thema's rond pesten centraal staan.

In februari doen we ook met de hele school mee aan *de Vlaamse anti-pestweek*. Tijdens deze week worden er verschillende initiatieven genomen omtrent pesten. Bij de aanvang van deze projectweek rond pesten krijgen de ouders van onze leerlingen een *ouderbrochure*. Hierin staat concrete info zoals het *verschil tussen plagen en pesten, tips voor ouders van pesters, tips voor ouders van gepeste*

kinderen, enkele titels van boeken, nuttige adressen en websites, ... Tijdens de Vlaamse anti-pestweek en/of de jeugdboekenweek kan er gewerkt worden met boeken rond pesten. Er worden dan verschillende voorleesmomenten voorzien in de klas.

Via dossiers en gesprekken zullen problemen worden doorgegeven aan nieuwe klasleerkrachten, turnleerkrachten, en indien nodig aan leerkrachten die toezicht houden. Dit kan via het digitale leerlingvolgsysteem.

Kinderen met speciale noden worden extra opgevolgd en besproken op personeelsvergaderingen. De aanpak en eventuele aanpassingen die hiervoor worden doorgevoerd, worden aan alle leerkrachten doorgegeven. Dit onder het motto: "elke leerkracht is leerkracht van iedere leerling.

Tips en adviezen voor ouders:

- Wees alert voor gedragsveranderingen van je kind en probeer **op een rustige manier** te weten te komen of er sprake is van een pestprobleem.
- Reageer begripvol zonder het probleem te minimaliseren of te dramatiseren.
- Als je erachter komt dat je kind zijn/haar probleem niet durft te melden op school, probeer je kind dan toch te stimuleren om naar een leerkracht toe te stappen.
- Als dit niet lukt, neem dan zelf contact op met de school en **met de klasleerkracht in eerste instantie..**
- Blijf thuis tijd maken om met je kind over het probleem te praten en laat hem/haar duidelijk aanvoelen dat je achter de aanpak van de school staat. Geloof samen dat er een eind aan het pesten zal komen.
- Tracht door **gerichte**, maar **geen suggestieve** vragen te stellen, de situatie zo goed mogelijk in te schatten. Er zijn steeds verschillende partijen met elk hun eigen verhaal.
- Geef als ouder zelf het goede voorbeeld. Praat erover en stimuleer je kind om voor zichzelf en anderen op te komen, **op een positieve manier**.
- Bespreek ook de gevolgen van pestgedrag en laat duidelijk je afkeuring blijken. Reageer positief op elke gedragsverbetering, hoe miniem ook.
- Geef kinderen steeds de kans om in eerste instantie zelf hun probleem op te lossen. Het is een belangrijk aspect in hun ontwikkeling. Niet leren omgaan met conflicten maakt je kind alleen maar kwetsbaarder, zenuwachtiger en onzekerder.

Belang van signalering op school en thuis:

Enkele mogelijke signalen van slachtoffers:

- Ze lijken niet echt veel vrienden te hebben.
- Ze worden vaak als laatste gekozen.
- Ze geven een onzekere indruk.
- Ze zien er ongelukkig uit.
- Ze worden vaak uitgelachen.
- Hun bezittingen worden beschadigd.
- Ze komen niet graag naar school ("schoolziek").
- Ze vertonen thuis een gewijzigd gedrag.

Enkele mogelijke signalen van pestkoppen:

- Ze proberen vaak te overheersen in allerlei situaties.
- Ze aanvaarden geen tegenwerking.
- Ze doen heimelijk.
- Ze spotten, lachen anderen uit.
- Ze intimideren.
- Ze maken dingen van anderen stuk.
- Ze sluiten iemand uit.
- Ze trekken andere klasgenoten mee om hetzelfde te doen.
- Ze hanteren vaak geweld of bedreigen de slachtoffers.
- Ze hebben vaak een grote mond of zijn net heel stil.

3. Remediërend werken op school

Wanneer pesten zich toch voordoet, moet dit meteen, en in eerste instantie aan de klasleerkracht, **gesignaleerd** worden. Het probleem wordt door de school aangepakt. Dit kan door het voeren van gesprekken met de pester en het slachtoffer.

Een **aanpak gericht op communicatie en herstel** heeft meer slaagkansen dan een bestraffende aanpak. Zowel slachtoffer als pester moeten zich bij de aanpak veilig voelen (cfr. No - Blame Methode). Het is ook belangrijk om info ivm het gesprek met de pester steeds terug te koppelen naar het slachtoffer.

Stap 1: Gesprek tussen leerling en klasleerkracht en/of zorgleerkracht

Het is voor het slachtoffer niet altijd gemakkelijk om hierover met iemand te praten. Daarom is het belangrijk dat de kinderen weten dat ze bij iemand terecht kunnen en dat er een vertrouwenspersoon op onze school is. Bij ons op school is dit in de eerste plaats de eigen klasleerkracht, maar kinderen kunnen ook terecht bij de zorgleerkracht. De klasleerkracht en/of zorgleerkracht biedt in de eerste plaats bescherming en een luisterend oor (eerstelijnszorg).

Tijdens deze stap kan ook het verschil tussen klikken en melden nogmaals duidelijk gemaakt worden aan de leerling, afhankelijk van het gestelde gedrag.

Stap 2: Overleg tussen klasleerkracht en zorgleerkracht

Stap 3: Overleg tussen klasleerkracht, zorgleerkracht en directie

Stap 4: Overleg met klasleerkracht, zorgleerkracht, directie en ouders

Indien er sprake is van herhaald en ernstig pestgedrag, worden de ouders van de pester op de hoogte gebracht van de gebeurtenissen op school. Het is de bedoeling dat op het einde van het oudergesprek duidelijke afspraken worden gemaakt, genoteerd en opgevolgd.

Stap 5: Overleg tussen school en CLB

Indien het pesten blijft voortduren ondanks alle voorgaande gevolgde stappen, wordt het CLB (Centrum voor Leerling Begeleiding) ingeschakeld. Soms geeft het CLB extra advies en tips aan leerkrachten die behoefte hebben om gericht met het pestgedrag om te gaan. Het CLB zal een gesprek aangaan met de klasleerkracht en/of zorgleerkracht. De directie wordt hiervan op de hoogte gebracht.

Stap 6: Gesprek tussen school, CLB en ouders.

Soms hebben zowel de pester als het slachtoffer (en de ouders) professionele hulp nodig. Het CLB overlegt in dat geval met de ouders welke hulp er nodig is (bv. groepjes rond sociale vaardigheidstraining, een weerbaarheidstraining, ed.). Dit kan op vraag van de ouders of op vraag van de school. Belangrijk is een positieve ingesteldheid tijdens het oudergesprek.

Geen beschuldigende aanpak, maar een gesprek, gericht op een positieve samenwerking en afspraken, is en blijft de belangrijkste basis om samen tot een oplossing te komen voor dit soort problemen.

4. No – blame Methode

Zoals eerder vermeld, ijvert onze school naar een **aanpak gericht op communicatie en herstel**. Dit heeft meer slaagkansen dan een bestraffende aanpak. Samen gaan we op schoolniveau op zoek naar een methode waar iedereen zich bij aansluit.

Uitgangspunten van deze methodiek:

Pesten gebeurt nu eenmaal:

- Je kan en mag het pestgedrag niet goedpraten, wel begrijpen.
- Plagen en pesten zal altijd deel uitmaken van de maatschappij.
- De pester moet de kans krijgen om te erkennen dat er een probleem is.
- De pester moet hulp krijgen om tot probleembesef te komen.
- De pester op basis van vertrouwen benaderen.
- Het slachtoffer moet bij een vertrouwenspersoon terecht kunnen.

Pesten is een groepsprobleem:

- Soms handelt de pester alleen, maar meestal in groep.
- Het gaat om een groepsprobleem: een groepje pesters, helpers en toeschouwers.
- De groep ondersteunt pesten en laat het toe.
- De groep heeft de macht om het pesten te melden en te veroordelen.
- Het gedrag van de pester wordt minder interessant als hij geen steun meer krijgt van de groep.

- Het is zinvol de groep in te schakelen bij het zoeken naar een oplossing. Zo wordt de groep uitgedaagd om het probleem op te lossen.

Vergroten van de empathie:

- Pesters hebben het moeilijk om zich in te leven in de gevoelens van anderen.
- Ze beseffen niet wat de gevolgen zijn van hun gedrag.
- Er wordt getracht om empathische reacties uit te lokken om op deze manier andere kinderen te stimuleren zich ook beter in te leven in de gevoelswereld van het slachtoffer.

Centraal staan de gevoelens en niet de feiten:

- De nadruk ligt steeds op het negatieve gevoel van het slachtoffer, niet op de feiten.
- Pesters voelen zich op deze manier minder terecht geweest.
- De kans bestaat dat de empathie van de pester wordt aangewakkerd.

De klemtoon ligt op het probleemoplossend karakter:

- Kinderen bij de aanpak betrekken, bevordert de positieve sfeer.
- Niemand wordt boos.
- De zoektocht naar een oplossing staat centraal.
- De opvolging en regelmatige communicatie blijven belangrijk.